

Boekverslag Scholieren.com

Verdwenen tijd door Thomas Verbogt

Kees van der Pol

Feitelijke gegevens over het boek

Gebruikte druk: 1e

Verschijningsdatum 1e druk: mei 2009

Aantal bladzijden: 223

Uitgegeven door: Nieuw Amsterdam

Beschrijving van de cover

Op de overwegend orangerode voorkant staat een foto van een weglopende vrouw die je dus als lezer op de rug bekijkt. Het zou een afbeelding van de geheimzinnige vrouw kunnen zijn die een rol speelt in deze roman. Maar de vrouw lijkt niet zo erg oud en daarom komt ook de twintiger Vera in aanmerking voor deze afbeelding. Symbolisch is in ieder geval dat de vrouw met het gezicht naar het verleden staat.

Win een weekend Breda met 3 vrienden en...

ontdek de leukste studentenstad van het zuiden!

KLIK HIER →

OPEN DAG 7 november a.s.

Aangeboden door: **NHTV** internationaal hoger onderwijs Breda

een weekend Breda met 3 vrienden en...
Ontdek de leukste stad van het zuiden!
Aangeboden door:
NHTV Internationaal hoger onderwijs Breda
OPEN DAG 7 november a.s.

scholieren
.com

Opdracht

Thomas Verbogt draagt zijn roman op aan zijn overleden vader.

Aan Bas Verbogt 1923-2008, ter nagedachtenis.

Genreaanduiding van het boek

“Verdwenen tijd” is een psychologische roman, die vooral gaat over vergeten dingen, voorbij gegane tijd en de herinneringen die we diep in onszelf kunnen verstoppert.

De flaptekst

Welke gebeurtenissen uit je jeugd herinner je je later nog? Wat weet je van jezelf? En vooral wat niet, terwijl je het wel zou móéten weten? Een roman over schuld en het grillige regime van het geheugen.

De hoofdpersoon van deze roman, Robert van Noorden, heeft zich verschanst in een schijnwereld waar hij zich op de automatische piloot weet te handhaven. Hij voelt zich daar redelijk goed bij, maar diep in hem knaagt er iets; hij kan er de vinger niet op leggen. Zijn emoties raken in een stroomversnelling als zijn vader overlijdt en intense en fragiele dagen uit een zomer van lang geleden zich onontkoombaar aan hem opdringen. Van zijn opgebouwde zekerheden blijft steeds minder over.

Hij leert ook een raadselachtige vrouw kennen. Zij doet een klemmend beroep op zijn geheugen. Ze jaagt hem terug in de verdwenen tijd, waar hij stuit op een angstaanjagende gebeurtenis die in belangrijke mate verklaart waarom zijn leven is wat het is.

Verdwenen tijd is een melancholieke roman over de vraag in hoeverre je jezelf echt kent.

Samenvatting van de inhoud

In deze roman lopen heden en verleden nogal eens door elkaar. Het boek begint met een fraaie nazomermiddagherinnering uit 1963 van de dan 11-jarige Robert die een liedje van de Beatles hoort (“Love me do”) Het is zijn herinnering aan het gevoel van geluk dat je in je leven kunt ervaren.

In het heden hebben we te maken met de 56-jarige ikverteller Robert van Noorden, die in Nijmegen is geboren, een prettige jeugd heeft gehad in een katholiek gezin (

vgl. blz. 213 “mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa”) en later kunstgeschiedenis heeft gestudeerd. Daarna is hij verhuisd naar Amsterdam, heeft een huwelijk achter de rug met ene Paula die in het verhaal nauwelijks een rol speelt. Hij is een graag geziene tv-persoonlijkheid die in allerlei programma's om zijn mening wordt gevraagd. Het verdient lekker.

In het verhaal-Nu gaat hij op aanraden van zijn enige vriend Lenny op bezoek bij een therapeute, Daniëlle Timmers. Hij vertelt tegen haar dat hij altijd bezeten is van het begrip “schuld.” Ook van zaken waarvoor hij zich helemaal niet schuldig hoeft te voelen heeft hij die dwanggedachte. Zo was er ook een directe aanleiding voor zijn gang naar de therapeute. Op straat had hij een motorongeluk gezien, waarbij een man van een ladder was gevallen die op slag dood was. Daarna had Lenny gezegd dat hij naar een hulpverlener moest gaan. Wanneer hij de therapeute verlaat, denkt hij aan de overkant van de straat een vrouw te zien die hem bekend voorkomt en die iemand lijkt te zoeken.

Zijn vader is ernstig ziek: zijn nier functioneert niet meer en het lijkt erop alsof het niet lang zal duren. Hij gaat bij hem op bezoek. Robert mijmert over doodgaan en over de herinneringen aan zijn vader (die bracht als er kermis in Nijmegen was, altijd kermispaling mee) Wanneer hij zich zijn jeugd herinnert, denkt hij ook het leren van nieuwe woorden (als hoofddekse, bromfiets, luchthaven) ze betekenen allemaal letterlijk iets anders. Zo leert hij van zijn vader het begrip “eigen schuld”kennn. Ook bezoekt hij samen met zijn moeder zijn zieke vader. Het stel is 58 jaar bij elkaar geweest.

Op een dag wordt Robert opgebeld door Beppe Molenaar. Die is onder de naam Ricardo Mills bekend als volkszanger. Dat is vreemd want Beppe heeft in het verleden ooit gezegd dat hij nooit meer één woord wil wisselen met Robert. Robert verzint even een smoes en krijgt zo de tijd om aan de lezer te vertellen wat de voorgeschiedenis is.

Hij kent Beppe van de tijd dat hij tijdelijk een huis bewoonde van een vriendin die op wereldreis was. Ricardo (type André Hazes) was heel populair en in zijn gedrag ook wat ordinar. Zijn dochter Vera zoekt contact met hem: ze is 14 jaar en Robert op dat moment 46. Wanneer haar vader en moeder een nacht wegblijven, komt ze bij de naakte Robert slapen. Op seksgebied gebeurt er niets, maar ze probeert hem wel te verleiden. De volgende ochtend gaat ze vroeg weg, maar dat gebeurt net op het moment dat Ricardo Mills thuiskomt. Die is woedend op Robert, die hem echter verzekert dat er niets is gebeurd.

Deze man belt nu op en vertelt hem dat Vera weggelopen is (die moet dus 24 jaar zijn) Beppe verwacht dat ze bij Robert zal komen aanlopen. Hij vindt dat Robert hem dan zal moeten waarschuwen.

Robert volgt een lezing over een door hem bewonderde schilder. Er zijn maar drie mensen en één daarvan is een charmante vrouw, Louise Koning. (ze is 58 jaar) . Ze praten over leven en alleen-zijn. Hij denkt nu dat Louise ook mogelijk de vrouw is die hij eerder heeft gezien/

Na een deelname aan weer eens een onbenullig programma wacht Vera hem buiten de studio op. Ze komt om afscheid te nemen. Ze heeft het hem tien jaar geleden erg kwalijk genomen dat hij tegen haar vader had gezegd "dat het allemaal niets voorstelde. " Ze gaat nu een eigen leven beginnen en wil een periode uit haar leven afsluiten. Later ziet hij haar witte Mercedes stoppen voor een huis. Hij gaat daar eerst een briefje bezorgen en later gaat hij haar bezoeken. Ze leeft er samen met een bijna net zo oude man als hij is (de kunstenaar David) Ze zal voor zijn dochttertje zorgen, wanneer hij op reis gaat. Ze beseft dat haar vader dat nooit zou goedkeuren. Vera heeft dus blijkbaar altijd een voorliefde voor oudere mannen gehad. Ze wil nu definitief afscheid nemen van Robert en een eigen leven beginnen. Ze was ooit echt op hem verliefd geweest.

De vader van Robert sterft kort daarop. Robert denkt na over de dingen die tussen hen nooit gezegd zijn. Maar misschien hoeven sommige dingen niet eens gezegd te worden. Pas aan het einde van de dag waarop zijn vader wordt gecremeerd, moet hij huilen. Wanneer hij zich thuis heeft laten brengen, staat Louise Koning in Amsterdam op hem te wachten. Ze wil er nu voor hem zijn. Bovendien vertelt ze dat ze hem van vroeger uit Nijmegen kent. Dat is vreemd en het trekt Robert nieuwsgierigheid. Hij gaat haar bezoeken en ontmoet haar man die schrijver is. Hij wordt geroemd door de kenners, maar het grote publiek (ook de oppervlakkig levende Robert) kent hem niet. [Dat lijkt een verwijzing met zelfspot naar de situatie waarin Thomas Verboeg zelf verkeert.]

Daarna vertelt Louise weer over hun jeugd in Nijmegen. Maar Robert is vrijwel alles vergeten, en Louise kan dat niet begrijpen. Er is echter wel iets gebeurd en Robert wordt in zijn dromen lastig gevallen door het begrip "snelheid." Hij zoekt extra steun bij Daniëlle en die zegt dat hij alles rechtstreeks aan Louise moet vragen.

De oudere man David belt op en vertelt dat Vera is doodgereden. De dader is doorgereden. Hij gaat naar de crematie, maar houdt zich afzijdig van de familie van Beppe. Wel ziet hij Louise Koning en hij vraagt zich af wat die daar doet. Kende ze Vera?

Robert droomt opnieuw over wat er gebeurd is. En op advies van Daniëlle gaat hij terug naar John en Louise. Louise is naar de kapper en hij praat met John over haar. Hij ziet een foto van Louise, maar John zegt dat het een foto van haar overleden tweelingzusje Lotte is. Die is doodgereden en Louise heeft daarna tien jaar in therapie gezeten omdat ze er niet over wilde praten. Het is haar verhaal geworden. Robert raakt helemaal in paniek en loopt naar buiten en naar de

kapsalon waar hij Louise opwacht. In een zeer emotionele herinnering komt naar boven dat hij als 11-jarig jongetje in een sportauto was gestapt en per ongeluk de macht over het stuur verloren had. Hij had een meisje op zijn motorkap gezien en toen hij was uitgestapt, zag hij haar weer gewoon staan. "Er was niets gebeurd." Omdat ze veel op elkaar leken, had hij nooit begrepen dat er één dood was en één levend. De herinnering had hij verdrongen.

Het was op de dag dat Kennedy werd vermoord in Dallas (22 november 1963)

Robert vraagt aan zijn moeder of ze iets op die dag aan hem had gemerkt. Nee, ze was destijds veel te vol van de moord op Kennedy. Maar Robert had de hele gebeurtenis verdrongen.

In het laatste hoofdstuk zit hij opnieuw in een tv-show. Hij kan zich niet concentreren en als hem iets wordt gevraagd, zegt hij iets over een herinnering die hij heeft aan een moment met zijn vader. Zijn vader die hem met open armen ontvangt, als hij nog een kleutertje is. Ook zo'n mooie herinnering. Het boek begint dus en eindigt met een tweetal mooie herinneringen van Robert.,

Motto

Er is een Engelstalig motto van John Updike in "Song of myself."

Sleep is a strange city. Even

The terror there, the embarrassments-

Being naked in a supermarket , and smeared with shit-

Have a healing, purgative effect,

When they lift, we are grateful

For reality, terminal though it be

Dat is wel een toepasselijk motto voor een roman waarin de hoofdfiguur in zijn dromen (de slaap van regel 1) wordt lastig gevallen door herinneringen, over iets wat er in het verleden is gebeurd. De droom zou dan een zuiverend effect hebben.

Structuur en/of verhaalopbouw

De inhoud van de roman wordt verteld in 34 getitelde hoofdstukken. Deze hoofdstukken zijn over het algemeen kort. Er zijn enkele hoofdstukken (bijvoorbeeld over de kennismaking met Vera) die wat langer zijn. Omdat het een roman is die over vergeten herinneringen gaat, is de volgorde van de hoofdstukken niet chronologisch. Juist omdat het thema (zie de titel) de vergeten tijd is, is dat een logische structuur opbouw. Daarnaast bouwt Thomas Verbogt de spanning heel goed op. Pas aan het einde van zijn roman heeft Verbogt aan wat er met zijn hoofdfiguur in diens jeugd gebeurd is. Hij speelt een spel met de lezer waarin subtiele vooruitwijzingen een belangrijke rol spelen, maar deze zijn subtiel ion de

tekst verborgen. Wanneer je de roman gelezen hebt, kun je het beste het boek opnieuw ter hand nemen en te letten op de aanwijzingen die de verteller in zijn verhaal heeft verstopt.

Een paar voorbeelden daarvan zijn:

- **Blz. 91: “De lach is ineens uit haar stem, haar mond ziet er een fractie van een seconde grimmig uit”.** Dat wordt beschreven wanneer hij Louise voor de eerste keer ontmoet.

- **Blz. 93 : “En weet je wat ik denk? Ik denk dat we welkaar nog wel zullen tegenkomen, ergens.**

”Dat denk ik ook. Ergens in de tijd Bij het afscheid nemen van Louise.

- **Blz. 105 Ik kijk naar het park, wat ik altijd graag doe, zeker in de ochtend en plotseling weet i zeker dat er iemand naar mij kijkt, maar ik zie niemand. Ik bedoel, ik zie wel mensen lopen, maar niemand kijkt omhoog. Toch weet ik het zeker. En ook weet ik zeker dat dit niet onbelangrijk is. Ik denk dat iemand me wil spreken of iets duidelijk maken. Ik moet iets doen, ik moet eraan meewerken, maar ik weet niet hoe.”** Die verwachting wordt later ingelost.

- Blz. 162. Louise komt hem na de crematie van zijn vader opzoeken. Als zijn vriend Lenny komt, neemt ze afscheid en kust hem.**en al die tijd heeft ze mijn hoofd met beide handen vast. Plotseling drukt ze dat naar achteren, ze kijkt me fel aan: “Maar je moet wel iets doen aan dat geheugen van je, Robert van Noorden.”**

- Blz. 166 Robert bezoekt zijn therapeute. **Bij de voordeur zegt ze dat ik goed moet uitkijken als ik de straat oversteek. Vanochtend was ze bijna door een auto geschept. Een of andere idioot reed wel meer dan honderd door deze stille straat”** Dit is een vooruitwijzing naar de idioot die later Vera zal doodrijden en hij zal doorrijden. Maar het is ook een vooruitwijzing naar wat de ikverteller zelf in zijn jeugd heeft gedaan.

- Blz. 175 Robert gaat op bezoek bij Louise en John. Zijn oog valt op een foto van Louise. ...**een jong meisje, zonder twijfel Louise, in een lange witte jurk, hand als een dakje boven haar ogen om zich tegen de zon te beschermen, een zonnige dag ja.** Op blz. 200 vertelt John dat dit niet de foto is van Louise, maar van haar tweelingzusje Lotte. Op blz. 201 laat Robert het fotolijstje vallen, waardoor het glas breekt Robert raakt in paniek en we zijn als lezer dan dichtbij de ontknoping van zijn verdwenen herinnering.

Gebruikt perspectief

Robert van Noorden, is de verteller van deze roman. Hij doet dat in de ik-vorm en in het heden vertelt hij in de o.t.t.. Zijn herinneringen en zijn gedachten over het verleden vertelt hij in de o.v.t. Je kunt met tekstgegevens uitrekenen hoe oud de hoofdfiguur is. In november 1963 (de datum, van de aanslag op Kennedy, was hij elf jaar. De vrouw die hij ontmoet, Louise is dan dertien jaar. Ze is dus twee jaar oud. Wanneer ze hem in het heden opzoekt, vermeldt ze terloops dat ze 58 jaar oud is. Dat betekent dat Robert van Noorden in het verhaal-Nu 56 jaar is. Hij heeft kunstgeschiedenis gestudeerd, maar hij doet daar weinig mee. Hij heeft een populaire baan aangenomen, waarbij hij vaak op het televisiescherm verschijnt om over van alles en nog wat (en soms is dat een onbenullig iets) zijn mening geeft. Hij treedt zelfs op in spelletjesprogramma. Hij is geboren in Nijmegen maar later verhuisd naar Amsterdam. Zijn enige vriend is Lenny. Op diens aanraden bezoekt hij een therapeute die de weg naar het verleden voor hem opent.

De tijd van het verhaal

Je kunt uit tekstgegevens wel afleiden wanneer het verhaal-Nu zich afspeelt. In november 1963 is Robert 11 jaar. Dan is hij dus in 1952 geboren. Bij de redenering onder “perspectief” is aangetoond dat Robert in het “Nu”56 jaar is. Het moet dan 2008 zijn.

Dat kan ook kloppen met buitentekstuele gegevens. Van Verbogt is bekend dat hij een aantal autobiografische elementen in zijn werken opneemt. In de opdracht staat dat zijn vader in 2008 overleden is. De vader van Robert van Noorden sterft ook in de roman in het Verhaal-Nu. Dat klopt dus met het jaartal 2008. Robert van Noorden is bovendien ook in 1952 in Nijmegen geboren. Dit zijn gegevens die ook op Thomas Verbogt van toepassing zijn. Het is dus geen boue veronderstelling dat het verhaal –Nu het najaar van 2008 is.

De plaats van handeling

Zoals hierboven aangegeven speelt de jeugd van Robert van Noorden zich af in Nijmegen. Daarna verhuist hij naar Amsterdam waar hij in de rest van leven blijft wonen. Daarom speelt het verhaal-Nu in Amsterdam.

Titelverklaring

“Verdwenen tijd” past uitstekend bij de inhoud van deze roman. Er zijn heel veel verwijzingen naar herinneringen en gebeurtenissen die vergeten zijn. Zie hieronder bij thematiek. Iets wat je je niet meer kunt herinneren, is verdwenen. Dat is een probleem waarmee de hoofdpersoon kampt. Later blijkt dat hij een heel belangrijke gebeurtenis (de aanrijding die hij veroorzaakt en de dood die het tot gevolg had) heeft verdrongen. Door de terugkeer van Louise Koning in zijn leven en de

therapeute die hem dingen bewust laat worden, kan hij tot zijn schrik de fatale gebeurtenis (die in zijn hoofd verdwenen /verdrongen was) terughalen.

Thematiek en interpretatie

In deze mooi geschreven roman staat alles in het teken van de herinnering. In een mensenleven maak je een groot aantal dingen mee en kun je natuurlijk niet alles onthouden. Je geheugen maakt een selectie. Soms word je door een gebeurtenis weer aan een bepaalde zaak herinnert. Dat kan een geur zijn van een parfum, natuurlijk een foto.

Robert begint in zijn verhaal met een mooie nazomermiddag in 1963. Dat blijkt later een middag te zijn vóóordat er een fatale gebeurtenis in zijn leven plaatsvindt: het door hem doodrijden van de ene helft van een tweeling. Dat voorval heeft hij uit zijn herinneringen gebannen, maar in zijn dromen komen toch flarden van die geschiedenis boven. Dan keert na ruim veertig jaar Louise Koning terug in zijn leven. Hij wordt door een foto van zus Lotte (altijd een goed middel om herinneringen op te roepen) herinnerd aan die moeilijke situatie die hij verdrongen had. Het was de verdwenen tijd.

Thomas Verbogt combineert het thema van het “vergeten zijn” ook met de situatie waarin hij over de dood van de vader van Robert schrijft. Robert gaat bij hem op bezoek en denkt dan op blz. 34/35 op.

"Ik wil iets tegen mijn vader zeggen, ik weet niet wat. Ik merk dat de vraag me bezighoudt of je beseft dat je in een fase terechtkomt waarvan je je al heel snel niets meer zult herinneren. Dat is natuurlijk altijd zo, dat je weet dat jouw herinneringen verdwijnen, de beelden die laten merken, dat je geleefd hebt. Dat je leven een aaneenschakeling van alles was, dat er een verband was tussen alles, ook al is dat verband moeilijk te benomen, dat er in ieder geval een verband was tussen jou en wat je zag of hoorde of anderszins onderging, want dat is het verband dat een herinnering laat zien. En ineens zit je in een periode van je leven waarvan je weet dat dit verband er nauwelijks meer toe doet,, omdat het nog maar voor heel even wordt opgeslagen, waarschijnlijk niet eens diep, want daar zijn de omstandigheden niet naar. Ik wil zo graag vragen: "Vader, is dit nu aan het gebeuren?"

Die herinnering aan gelukkige momenten die bij je blijft en plots de kop kan opsteken, zie je ook in het eerste hoofdstuk (The Beatlessong “Love me do”), het samen met zijn vader kijken naar een speelfilm op de televisie (“The third man” van Graham Greene) en in het laatste hoofdstuk wanneer zijn gedachten tijdens een tv-opname afdwalen en hij moet denken aan de herinnering dat zijn vader hem met open armen ontvangt.

Maar herinneringen kunnen ook minder leuke momenten bevatten en dat zijn meestal herinneringen die je liever kwijt zou zijn. Op blz. 178 spreekt Louise met Robert over hun verleden in Nijmegen. ***Ik herinner me veel minder dan ik zou willen.*** “

“Ach wat heb je ook aan dat soort herinneringen”.

Ze kijkt ernstig nu en cynisch. Even heb ik de indruk dat ze mijn geheugen verwijt dat het zo nonchalant functioneert.

Het beangstigt de hoofdfiguur wel dat hij zich soms dingen helemaal niet kan herinneren: bijvoorbeeld de tijd die hij samen met andere vrouwen doorbracht. Zo wordt er bijna geen woord in de roman gerept over de tien jaar die hij met Paula was getrouwd. Hij zegt dat hij in zo'n situatie wegloopt van de dingen en dat hij zich losmaakt uit alles wat er was. ***en langzaam verder ging in een leeg landschap*** blz. 102. Robert zegt dat hij het onheldere van zo'n herinnering haat: het kon hem op een onbewaakt ogenblik van de dag overkomen. (bijvoorbeeld in de studio aan het einde van d roman. Robert kan zich niet goed concentreren en dan komt de herinnering aan zijn vader binnen)

Ga je er bij het herlezen van de roman op letten, dan zijn er veel passages en citaten in de roman te vinden die met het geheugen en herinneringen te maken hebben. Een kleine greep uit bijvoorbeeld de laatste vijftig bladzijden. Het aantal citaten kan eenvoudig worden uitgebreid.:

- Blz. 158 ***Louise ruikt naar zeep van vroeger, van die simpele zeep die iedereen had, waar de hele klas naar rook tijdens het eerste uur van de lesdag, zeep die bij orde en netheid hoort, bij de late jaren vijftig, met een zonnige naam die ik vergeten ben .***”

Die zeep uit de vijftiger jaren heette overigens Sunlight Zeep en werd gemaakt door Unilever in Vlaardingen, de stad waar ik zelf ben geboren (samensteller verslag) Daarnaast is het een bekend psychologisch fenomeen dat herinneringen via de geur kunnen worden opgeroepen.

- Blz. 160 Gesprek tussen Louise en Robert:

“ Je dacht niet: ik ken haar ergens van? Van vroeger, bedoel ik. Ik heb jou gezien. Ik herinner me je. Ik herinner me zelfs je vader. Ik heb je gezien, ja, “zeg ik. Ik zeg het omdat ik denk dat dit moet, dat het beter is. “Ik herinner me je, maar de herinnering is alleen maar dat ik je zie, niet wat ik erbij dacht of wat dat in me losmaakte. “

- Zijn therapeute Daniëlle zegt op blz. 195 tegen hem ***Volgende week praten we hierover verder. Maar jij denkt na over die Louise, alles maar dan ook alles wat je je van haar herinnert schrijf je op. Je moet je concentreren. Er kan***

ineens iets terugkomen. Het geheugen kan zich wispelturig gedragen. “

- Blz. 198 John wil Robert een boek van hem meegeven. ***Wacht ik haal er meteen een voor je. Anders vergeten we het weer. We zijn sterk in het vergeten”***

.

- Blz. 211 ***Ik zal me nog even die foto herinneren die mijn aandacht trok toen ik voor het eerst bij Louise en John op bezoek was. [...] Op een dag ben ik die foto vergeten. En dan zal ik dat niet in de gaten hebben. Alsof ik een fractie van een seconde dood ben. Het kan best zijn dat je “telkens opnieuw even, een fractie van een seconde of nog korter, dood bent als een herinnering verdwijnt, waardoor je dat niet merkt, totdat je je niets meer herinnert, zelfs niet meer wie je bent. Mijn vader zal dat gedacht hebben. Of denk is het namens hem?***

- Blz. 217 ***Als ik later naar huis rijdt door de onrustige en natte vooravond beseft ik dat ik me niet alleen van de dag waarop Kennedy werd vermoord heel lang nis herinnerde, maar ook erg weinig van de jaren daarna. Ja bij de dromer die ik was, kan ik me iets voorstellen, ik weet ook dat ik vaak diep in gedachten was, maar dat ik veel verzon, nee, misschien dacht ik dat ik het niet verzon. Ik moet ophouden dat te willen verklaren, want was is de betekenis van zo'n verklaring, wat kan ik met die betekenis.?***

Het thema van de roman blijft dus ontegenzeggelijk de vreemde positie die het geheugen van de mens in het leven inneemt, het onheldere van de herinnering, het soms leven in een 'leeg landschap.

Beoordeling scholieren.com

Dit is mijn eerste kennismaking met het werk van Thomas Verbogt. Dat is dus eigenlijk heel raar wanneer iemand als Verbogt meestal zo in recensies wordt geroemd en 22 publicaties op zijn naam heeft staan. Het grote publiek kent hem niet. Dat gold dus tot nu toe ook voor mij. En ik beseft terdege dat dit een gemis is geweest.

“Verdwenen tijd” is een prachtige en weemoedige roman over de tijd die verdwenen is. Er zijn zoals hierboven gesteld is, veel verwijzingen naar geheugen, herinneringen (zoete en zure) en naar geluk. Daarmee geeft Verbogt aan een roman met een hechte thematiek en een strakke verhaalopbouw te kunnen schrijven. Er zijn nauwelijks zijpaadjes voor de lezer af te lopen. Verbogt schrijft met een knappe en degelijke verhaaltechniek naar het onthutsende einde. Bij herlezing van de roman merk je dat je over bepaalde aanwijzingen hebt heen

gelezen en dat zijn kenmerken van het spel dat een knappe schrijver met zijn lezers speelt. Zelf ben ik ooit op de schrijver Willem G. van Maanen afgestudeerd en ik zie wel overeenkomsten met die meester-verteller. (veel geroemd en bekroond, maar onbekend bij de grote groep lezers.) Literatuur voor "the happy few."

Verbogt schrijft met een lichte pen, weliswaar gedoopt in weemoed maar ook in mededogen voor de medemens. M.i. verdient hij zijn plek op de literatuurlijst voor scholieren dan ook ten volle.

Voor havo- en vwo-scholieren is het verhaal bovendien heel goed te volgen: een aantrekkelijk verhaallijn en een soepele vertelstijl met goed lopende dialogen. Bovendien laat de roman zich door de prettige bladspiegel als een trein lezen.

Zet de roman dus op je lijst: de literaire waarde is 3 punten. De amusementswaarde is 7 à 8. (en een 9 voor de fijnproevers) Docenten, ruim plaats voor Thomas Verbogt.

Relevante recensies

De bekende landelijke dagbladen bespreken meestal een nieuwe roman van Thomas Verbogt. De bekende recensenten zijn bijna altijd erg positief over zijn werk. Bijna alle recensies in de gerenommeerde bladen gaan in op het verschijnen van de relatieve onbekendheid van Thomas Verbogt bij het "grote publiek."

In **Het Parool** van 20 mei 2009 is recensent Arie Storm niettemin erg positief : ***Vaak wordt met lof gesproken over de melancholie, weemoed en lichtheid in het werk van Thomas Verbogt. En ja, zijn schrijven doet misschien inderdaad niet zelden aan vroeger denken, op een aangename, mild stemmende wijze; zijn hoofdpersonages denken eveneens een groot deel van hun tijd aan het verleden. In Verbogts nieuwste roman, veelzeggend genoeg Verdwenen tijd getiteld, is het al niet anders [...]***

Verbogt bewijst ermee, voor zover hij dat niet allang heeft gedaan, dat hij méér is dan de schrijver van het nostalgische geluk. Dat is hij óók. Van zijn tijd word je vrolijk; op een prachtige, zintuiglijke manier laat hij je de wereld van vroeger zien, de wereld van de herinneringen, en tegelijkertijd toont hij de wereld van nu.

Maar zijn romans zijn meer: ze vervliegen niet, ze laten een spoor na. Vragen. Raadsels. 'Verdwenen tijd' is zo'n boek dat je nog een keer leest, omdat je precies wilt weten hoe het zit en omdat Robert van Noorden heel erg interessant is geworden. Al lezend en herlezend leer je zijn geluk kennen, maar ook zijn ongeluk.

Verdwenen tijd is een prachtig, wijs, zeer toegankelijk en toch uiterst raadselachtig boek. Ik zoek naar het juiste woord, ja, ik heb het, Verdwenen

tijd is een écht boek."

In **Vrij Nederland** van 2 juni 2009 analyseert de bekende criticus Jeroen Vullings het personage van Robert van Noorden. Hij vindt hem saai. Maar ***Vermoedelijk laat Verbogt Robert opzettelijk grossieren in proza dat in nevelen gehuld gaat, want diens meer zintuiglijke waarnemingen die niet gebukt gaan onder het loodzwaar besef van eigen 'gedachten', zijn plastischer verwoord: 'Soms is het net alsof een kleur een geur kan hebben, bij het lichtblauwe van haar jurk ruik ik de zee op een vroege zonnige ochtend wanneer de kilte van de nacht net opgelost is, die tintelende geur van optimisme.'*** Zo bezien gaat *Verdwenen tijd* ook over de verwording van taal, na het verlies van de onschuld der jeugd: als kind is Robert moeizaam woorden aan het doorgronden, later gaat hij naar eigen zeggen op 'de automatische piloot' en daarvan getuigt zijn woordbagger.

Helaas krijg je de aanwezigheid en het waarom van zulk reliëf pas na lezing in de smiezen. En de lezer wil ook onderwijl genieten. Datzelfde probleem doet zich voor met al die terloops aandoende fragmenten in Roberts verbrokkelde bestaan die uiteindelijk, na lezing, een geheel blijken te vormen. Pas bij herlezing valt op hoe goed Verbogts roman in elkaar steekt. Voordien was de sensatie vaker die van los zand, dat – hachelijk genoeg – niet bijzonder boeiend gepresenteerd wordt.

Saaigheid kan een literaire strategie zijn: iets dat je maar te accepteren hebt, zoals je moet wennen aan het trage leestempo in een roman van de negentiende-eeuwse schrijfster George Eliot. Bij Verdwenen tijd past die saaiheid bij de lege, kleurloze hoofdpersoon, die na zijn jeugd niet anders dan een onbestaan kon leiden. Allemaal literair verantwoord. Evenals hoe Verbogt op verhaalniveau een wissel trekt op de onthulling over een heftige gebeurtenis uit Roberts jeugd. En toch begrijp ik maar al te goed waarom er geen stormloop ontstaat op Verbogts proza, waarin vooral de literatuur keurig gediend wordt en van de lezer enige moeite wordt gevraagd".

Ewoud Kieft beoordeelt de roman in **Het NRC** van vrijdag 5 juni 2009. Hij gaat in op de stelling dat het werk van Verbogt door critici goed wordt beoordeeld, maar dat hij toch een relatief onbekende auteur is bij het grote publiek. ***Het gedrag van Verbogts hoofdpersoon blijkt psychologisch helemaal verklaarbaar: een verdrongen jeugdtrauma is de boosdoener. En daar zit de zwakte van Verdwenen tijd. Er zit iets krampachtigs in de manier waarop Verbogt de logica van de psychologie op zijn karakters toepast. Roberts melancholie en introspectie wekken in het overgrote deel van de roman eigenlijk helemaal niet zo'n problematische indruk. Als lezer heb je niet het gevoel dat het hier***

gaat om een verknipte man die nodig met zichzelf in het reine moet komen, hooguit dat hij wat minder met zichzelf bezig zou mogen zijn. Verbogts hoofdpersoon lijkt eerder iemand die naar een heftig jeugdtrauma verlangt dan dat hij er daadwerkelijk onder lijdt. De bespiegelingen in Verdwenen tijd zijn veel te zachtmoedig en luchtig om van een psychiatrisch geval afkomstig te zijn: 'Er ruist alleen maar sfeervolle rust. Ik wacht op het moment dat ik daarnaar snak.' Met zijn heldere beschouwende stijl weet Verbogt soms een mooie sfeer op te roepen, hoewel hij in sommige zinnen zijn hand overspeelt. Iets minder 'verdriet' dat door 'opluchting wordt omhelsd' of 'gaten van drukte waarin ik eindeloos viel' zou de roman goed hebben gedaan. Verdwenen tijd zal niet de door Verbogts bewonderaars gewenste doorbraak betekenen. En net zo min als de schrijver in zijn roman wekt Verbogt de indruk daar ook maar één moment om te treuren. Daarvoor is hij te gehecht aan de vertrouwde binnenwereld van de introspectie.

In De Volkskrant van vrijdag 12 juni 2009 geeft Daniëlle Serdijn haar oordeel: *"Lichtheid en landerigheid, het zijn vertrouwde elementen in een roman van Thomas Verbogt. Vakmanschap ontbreekt evenmin – net als het gevoel dat er méér in zit. Uiteenlopende prominenten vinden elkaar in hun waardering voor het werk van Thomas Verbogt (1952). Arnon Grunberg, Youp van 't Hek, Wanda Reisel, Thomas Rosenboom, Rascha Peper. Niemand die hem niet leuk vindt. Wat is er zo aardig aan de schrijver Verbogt? Zijn lichte toon, het melancholieke dat steevast in zijn teksten is terug te vinden en waarvoor hij zich altijd een beetje lijkt te schamen, dat is er bepaald charmant aan. Verdwenen tijd, zoals de titel luidt van Verbogts nieuwe roman, stelt wat dat betreft niet teleur. Lichtheid, landerigheid; het is vertrouwd aanwezig. [...]. Inhoudelijk is Verdwenen tijd geen verrassing te noemen. Bij Verbogt weet je na een tiental titels inmiddels wel wat je krijgt: vakkundige dialogen, hechte thematiek, lichte toets. Optimisme en weemoed. Dat is niet onprettig, maar het verlangen naar de ultieme roman waarin dit alles onontkoombaar samenkomt, is met Verdwenen tijd helaas niet ingelost.*

Op de site van www.literatuurplein.nl is criticus Guus Bauer ook positief: *Verbogt weet uiterst helder te reflecteren. Mooi zijn ook de alinea's vol verwondering wanneer een oom aan de jeugdige Van Noorden nieuwe woorden 'openbaart' zoals 'hoofddekseel' of 'luchthaven'. De gedachten die daarbij worden ontsponnen zijn origineel en toch herkenbaar. De verdwenen tijd is een boek dat je zo wegleest. Ogenscheinlijk lichtvoetig, maar onderhuids broeit er iets en Verbogt weet het als de Bolero van Ravel langzaam te laten aanzwellen naar het onvermijdelijke einde: niet sneller, maar wel steeds luider. Hij deelt vakbekwaam af en toe een speldenprik uit. Dat realiseer je je pas nadat je bij het einde bent. Daarnaast is het ook een*

mooie hommage aan een vader. Voorin staat 'Bas Verbogt (1923-2008), ter nagedachtenis.' Een schrijver vindt zijn laatste boek natuurlijk altijd het beste, maar Verbogt heeft zichzelf met de roman Verdwenen tijd werkelijk overtroffen.

Om met de schrijver David Martín te spreken in de nieuwe roman Het spel van de engel van Carlos Ruiz Zafón: 'Je leert een schrijver kennen door het inktspoor dat hij achterlaat. De mens die je ziet is slechts een omhulsel, de waarheid verbergt zich in de fantasie.'

Ook op de degelijke literatuursite van www.recensieweb.nl is de roman besproken. ***Fantástisch, zoals Verbogt hier relativeert wat elders uitgesproken wordt. Maar behalve de continue herschrijving van het recente verleden, gaat Verdwenen tijd vooral over het verre verleden, een thema dat zo oud is als de literatuur. Ik kwam het onlangs nog tegen bij herlezing van Marcel Mörings Het grote verlangen. In dat boek worstelt de veel jongere hoofdpersoon ook met zijn gebrekkige geheugen, voor hem zijn al zijn jeugdherinneringen tweedehands, en zijn verleden een gevangenis. Möring pareerde de kritiek van nadrukkelijke thematiek met frisse doorkijkjes en verrassende wendingen. Verbogt toont in Verdwenen tijd die gevangenis ook, zij het voor Vera en Louise. Robert laat zich door hen insluiten in hun gezamenlijk verleden, maar daardoor juist gloort er een gelukzalig en onverwacht einde aan zijn laconieke BN-erschap. Geen hoop, maar een relativering die de kern raakt. Geen jeuk dus, maar waardering voor dit vakmanschap.***

Verbogt kan zich verheugen in een kleine schare fanatieke fans, moet ik steeds lezen in andermans recensies. Ik begrijp nu waarom. Klein – want Verbogts proza lijkt zoekend, zekerheden ontwijkend, zijn stevige plot lijkt in de lichte sfeer te verzanden -, fanatiek – want zachtmoedig, het doet recht aan de zachte kanten, de onzekerheden van taal en werkelijkheid. Ik sluit me aan."(Daan Stoffelsen)

Over de schrijver en eerder gepubliceerde werk

Bron: website uitgever

Thomas Verbogt (1952) schrijft romans, verhalen en toneelstukken, is columnist bij De Gelderlander en al sinds jaar en dag regelmatig bij de VPRO-radio te horen. Ondanks zijn vele literaire tentakels en zijn inmiddels enorme oeuvre is Verbogt ten onrechte relatief onbekend bij het grote publiek. Zijn oeuvre, waarin kleine alledaagse ergernissen een grote rol spelen, kenmerkt zich door een sobere, licht melancholieke stijl en doet denken aan het neorealistische werk van schrijvers als

Remco Campert en Bob den Uyl.

Samen met Tamar van den Dop schreef Verbogt de verboeking van de film Blind.